

Doktorská dizertační práce Mgr. Renaty Landgráfové *Topic-focus Articulation in Biographical Inscriptions and Letters of the Middle Kingdom (Dynasties 11 – 12)*
(hodnocení školitele)

Doktorská dizertační práce Mgr. Renaty Landgráfové vychází z dlouhodobého zkoumání jedné z hlavních fází vývoje staroegyptského jazyka, tzv. klasické egyptštiny, kterému se autorka věnuje již řadu let. Významným způsobem přitom využívá i své další specializace, tj. lingvistiky. Některé dílčí závěry, které se týkají tohoto tématu, autorka již publikovala u nás i v zahraničí, kde se dočkaly zaslouženého ohlasu.

Podobné spojení egyptologického a lingvistického pohledu je u nás zcela ojedinělé a ani v širším mezinárodním měřítku není zcela obvyklé, o jeho potřebnosti ale naprosto nelze pochybovat. Autorka si pro svou práci zvolila téma větné artikulace v klasické egyptštině, tedy jazyce dávno zaniklém – o to byla její práce obtížnější. I v zaniklém jazyce lze ovšem toto téma zpracovat, jak autorka přesvědčivě dokládá, a to i s ohledem na určité zvláštnosti egyptštiny ve srovnání s jinými jazyky.

Jako materiál pro svoje zkoumání využila dva typy textů, a to jak poměrně značně stylizované životopisné nápisy, tak dopisy, sice do určité míry rovněž formalizované, ale přesto mnohem bližší mluvenému jazyku dané doby. Srovnání těchto dvou skupin textů jí umožnilo zcela novým způsobem zkoumat vybrané jevy egyptštiny. Z metodologického hlediska zcela správně se přitom zaměřila na období 11.-12. egyptské dynastie, které lze považovat za vrcholnou dobu používání klasické egyptštiny, v níž byla tato v zásadě nejdéle používaná jazyková fáze uvedeného jazyka nejméně ovlivněna předchozím i následujícím vývojem. Ocenění zaslouží i korpus textů, který autorka shromáždila, neboť jde zřejmě o nejrozsáhlejší soubor textů daného typu, jaký byl prozatím shromážděn.

Svou dizertační práci autorka rozdělila do dvou částí, vlastního zpracování a materiálového korpusu. První část je uvedena metodologickým souhrnem (kap. II), který se zabývá otázkami studia mluvnice mrtvého jazyka, zásadami zvolené gramatické metody a hlavními rysy větné artikulace. Tato kapitola svým způsobem představuje uvedení do lingvistické problematiky pro egyptology a naopak. Vzhledem k odlišnosti způsobů a metod obou zastoupených vědních disciplin je do značné míry nezbytná pro detailní pochopení vlastní práce.

Následující kapitola se velmi podrobně věnuje shrnutí dosavadního zkoumání problematiky větné artikulace v egyptologii, a to zejména s ohledem na otázky tzv. druhých časů. Jde o jednu ze zásadních otázek studia egyptské mluvnice, již desítky let bouřlivě

diskutovanou a dosud ne zcela uspokojivě a jednoznačně vyřešenou. Autorka zde kriticky sleduje vývoj názorů na tuto otázku a navrhuje možnosti dalšího postupu zkoumání.

Jádrem celé práce jsou kapitoly V a VI, v nichž autorka na základě vlastního teoretického přínosu podrobně sleduje funkce a způsob užívání základních slovesných forem $s\bar{d}m=f$ a $s\bar{d}m.n=f$, a to jak v samostatné podobě, tak ve spojení s částicí jw . Pozornost je věnována i významu a historii této částice, doložené ojediněle již v předchozí jazykové fázi (nejstarší egyptštině), která hrála důležitou roli i v dalším vývoji egyptštiny.

Další dvě kapitoly (VII a VIII) jsou věnovány topikalizaci, resp. fokalizaci a jejich projevům v životopisných textech a v dopisech. Zcela samostatná kapitola (IX) je věnována funkci a užívání částice mk , která se jako typický výrazový prostředek hovorového jazyka hojně objevuje v dopisech, ale v životopisných textech téměř není zastoupena.

V závěru první části jsou shrnuty výsledky, k nimž autorka dospěla, a to včetně frekvenční analýzy základních slovesných forem a způsobů aktuálního členění větného. K zajímavým výsledkům autorka opět dochází vzájemným srovnáním prostředků a metod používaných v obou zvolených skupinách textů, tedy v životopisných textech a v dopisech. Podobně jako v předchozích kapitolách, jsou i zde jednotlivé závěry doloženy detailně analyzovanými ukázkami z původních textů.

Druhou část dizertační práce tvoří soubor téměř 70 životopisných textů a přibližně 60 dopisů, uvedených vždy v transliteraci a překladu. V této podobě jde o dosud největší soubor textů tohoto druhu, z nichž byly dosud jen neúplně nebo nedostatečně přeloženy. Na různých místech navrhuje autorka i nové, lepší čtení nebo vysvětlení některých pasáží. Texty pocházejí z různých částí Egypta, a představují tak jedinečný pramen pro poznání nejen jazykového vývoje, ale i dějin té doby a myšlení tehdejší egyptské společnosti.

Předložená doktorská disertační práce Mgr. Renaty Landgráfové *Topic-focus Articulation in Biographical Inscriptions and Letters of the Middle Kingdom (Dynasties 11 – 12)* splňuje všechny požadavky kladené na takovou práci v příslušných předpisech. S ohledem na budoucí publikaci ve formě vědecké monografie byla tato práce po předchozím souhlasu oborové rady předložena v angličtině. Autorka v předložené práci podle mého názoru plně prokázala schopnost vědecky pracovat, tedy na základě teoretických východisek samostatně zpracovat původní prameny vážící se k danému tématu a dospět k vlastním, obecněji přínosným závěrům. Proto doporučuji, aby tato práce byla přijata k obhajobě před příslušnou komisí a stala se základem pro řízení o udělení doktorského titulu na FF UK v Praze.

V Praze, 21.11.2007

prof. dr. Ladislav Bareš, školitel